

IK BEN ER

Zondagmorgen 31 mei 2026, ds. Eibert Kok, Sint-Catharijnekerk, doop en belijdenis
Lezingen: Exodus 3: 11-14 en Matteüs 28: 16-20

Het was rond de jaarwisseling dat ik een mailtje van X kreeg met de vraag om mij een keer te spreken.

Ik kende X wel als kerkganger hier.

We hadden elkaar wel eens een hand gegeven en een paar woorden gewisseld, maar elkaar nog nooit echt gesproken.

In januari spraken we elkaar voor het eerst. X vertelde over de afkomst uit China. In China heb je twee soorten kerken, zo werd me verteld, officiële en niet officiële. Het christendom is er alleen toegestaan als de kerk zich strikt houdt aan de richtlijnen van de Chinese overheid en geregistreerd staat. Officiële kerken opereren onder toezicht van de Communistische Partij. Ze mogen alleen positief spreken over alles wat de overheid doet, kritiek is niet toegestaan. De kerk staat onder druk.

Je hebt - deze informatie haal ik van internet - een Chinese Katholieke kerk waar de bisschoppen benoemd worden door de overheid. Die officieel door de overheid erkende katholieke kerk heeft ongeveer vier miljoen leden. Maar daarnaast heb je in China ondergrondse katholieke gemeenschappen die naar schatting zo'n twaalf miljoen leden tellen.

Aan protestantse kant is het net zo. Het protestantisme in China is, zo las ik, de snelst groeiende religie van het land, met schattingen die uiteenlopen van 25 tot 40 miljoen gelovigen. Het protestantisme is verdeeld in een door de staat erkende tak die onder strenge controle van de overheid staat en een grote groep ondergrondse 'huiskerken'.

Die laatste groep is dus in de ogen van de overheid illegaal en wordt dan ook als zodanig behandeld. Voorgangers worden opgepakt of verdwijnen soms. En dat kan andere mensen die een actieve rol spelen ook overkomen. Plekken waar mensen samenkomen worden gesloten of vernield.

X vertelde tijdens dat eerste gesprek zowel bij de officiële als bij de niet officiële kerk betrokken te zijn geweest, maar bij de officiële kerk was er altijd het gevoel dat het niet echt was.

Het lijkt me ook heel lastig om kerk te zijn, als je alleen maar dingen mag zeggen en doen die de communistische overheid goed vindt. Als je dan ziet dat medechristenen

die actief zijn bij een niet officiële kerk worden opgepakt, soms verdwijnen, misschien wel worden gedood om hun geloofsactiviteiten, en je kunt daar niets van zeggen, niet voor hen bidden, niet protesteren bij de overheid, dan weet ik niet hoe je kerk kunt zijn en in alle oprechtheid gehoor kunt geven aan de woorden van Jezus.

Sinds de coronapandemie scherpt de Chinese overheid regels voor kerken steeds verder aan. Zo mochten kinderen en tieners onder de 18 jaar al langer geen kerkdiensten bijwonen. Dat gold ook voor partijleden, maar inmiddels gaan er geruchten dat ook artsen, docenten, politieagenten, militairen en bankmedewerkers geen kerk meer mogen bezoeken. De overheid zegt dat er godsdienstvrijheid is, maar in de praktijk wordt die steeds verder ingeperkt.

Toch zoeken gemeenten naar creatieve manieren om hun geloof door te geven. Sommige kerken organiseren zondagsschool in een kelder of garage, op andere momenten dan zondag. Zo blijven ze creatief zoeken naar wegen om hun geloof te delen.

Opvallend genoeg groeit het aantal gelovigen in China nog steeds. In een samenleving die enorm prestatiegericht is, vindt het evangelie weerklank. Kinderen groeien op met een sterke focus op succes: hoge cijfers, een goede universiteit, carrière maken. Ouders sturen hun kinderen elk weekend naar bijles, voor spelen of ontspannen is geen tijd. In deze context klinkt de christelijke boodschap voor hen bevrijdend: je mag zijn wie je bent, voor God hoef je niets te verdienen.

Omdat X actief geworden was bij een niet officiële kerk, werd het te gevaarlijk en heeft X China moeten verlaten.

Als vluchteling kwam X in Nederland terecht en uiteindelijk hier in Brielle.

Nu was het de wens om hier in de kerk gedoopt te worden. En die wens hebben we vol vreugde ingewilligd, vandaag op deze eerste zondag na Pinksteren, de zondag die door de stichting Open Doors is uitgeroepen tot de zondag voor de vervolgte kerk.

Zo komen vandaag verschillende lijnen samen. Vandaag, Zondag Trinitatis, de zondag van de Drie-eenheid, gaat het vooral over Gods áánwezigheid bij ons mensen, bij zijn volgelingen. Daar gaan de lezingen van vandaag over.

De eerste lezing waar God zijn naam bekend maakt aan Mozes: IK ZAL ER ZIJN.

En de tweede lezing waar Jezus zijn leerlingen belooft: Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.

Het gaat over Gods áánwezigheid. Ik zal er zijn, zegt God. Ik ben met jullie, belooft Jezus. Hoe? Door de heilige Geest. Daarover ging het vorige week.

En vandaag komen die drie lijnen samen op deze zondag voor de vervolgte kerk.

Juist daar waar kerken en gelovigen onder druk staan, juist daar ervaren mensen Gods aanwezigheid.

Alleen dankzij die aanwezigheid houden ze het vol, om te blijven geloven, om de weg achter Jezus aan te gaan, in geloof, hoop en liefde.

Afgelopen week kwam deze doopdienst ter sprake toen ik ergens op bezoek was, en ik iets vertelde over het traject ernaartoe. Tien keer hebben we elkaar gesproken over allerlei facetten van geloof en kerk.

Tijdens dat bezoek afgelopen week zei die persoon bij wie ik op bezoek was: 'Dan zal X wel fanatiek zijn in het geloof.' Toen dacht ik: Dat is het goede woord niet, fanatiek.

Maar het is zeker waar dat onder druk geloven meer betekenis krijgt.

Kijk, wij zijn in Nederland gewend om in alle vrijheid te kunnen geloven. En dat is een voorrecht, een groot voorrecht. Maar het draagt wel het risico met zich mee dat het soms een beetje lauw wordt. Onder druk moet je kiezen: Volg ik Jezus op zijn weg, of geloof ik het wel. Onderdrukking dwingt je om te kiezen en doet je ook beseffen dat kiezen voor Jezus je iets kan kosten, soms heel veel kan kosten.

Maar juist dan ervaar je de waarde en de kracht van het geloof.

Wat dat betreft mogen wij, nu gebruik ik het woord toch, wel wat fanatieker zijn.

En laten we ook onze vervolgte geloofsgenoten waar ook ter wereld niet vergeten.

Zij zijn ook de mensen die, als ze hun land moeten ontvluchten als asielzoekers in ons land aankomen, net als veel anderen die hun land ontvlucht zijn omdat hun leven daar gevaar loopt.

יְהוָה

Over Gods áánwezigheid gaat het dus in de Bijbelverhalen van vanmorgen.

Het eerste verhaal is van Mozes in de woestijn.

Hieraan vooraf gaan de verhalen dat Mozes geboren wordt in Egypte als kind van het volk Israëel, en dat hij geadopteerd wordt als zoon door de dochter van de farao. Zo groeit hij op aan het hof.

Maar als hij dan een keertje opkomt voor een Israëlitische volksgenoot gaat het mis. Hij vlucht de woestijn in om veilig te zijn voor de straf van de farao. Hij gaat daar door het leven als schaapherder. Dan komen we bij het verhaal van vanmorgen.

Mozes is met zijn schapen in de woestijn, en dan verschijnt hem iets bijzonders.

Een doornstruik staat in brand. Maar die doornstruik verteert niet. Dat maakt Mozes nieuwsgierig. Hij gaat kijken.

Dan komt er een oproep: Mozes! Mozes! Mozes antwoordt: Ik luister.

Ik ben de God van ...

Het woord 'god' is in de Bijbel een functie, zoals 'koning'.

Wij hebben koning Willem-Alexander, de Belgen hebben koning Filip. Je hebt honderden koningen. Dat is de functie, en ze hebben ook een naam: Willem-Alexander, Filip.

Zo vind je in de bijbel het besef dat er tientallen goden zijn.

Maar met wat voor God heeft Mozes hier van doen?

De God van ... Van je vader, van Abraham, van Isaak, van Jakob.

Als we doorlezen, merken we dat Mozes daar geen genoegen mee neemt. Hij vraagt door. Wat is de naam van deze God?

Toen antwoordde God: 'Ik ben die er zal zijn. IK ZAL ER ZIJN.'

In het Hebreeuws zijn dat vier letter. Ze staan hier in de kerk bovenaan het Tiengebodenbord boven het orgel. JHWH in onze letters. Alleen medeklinkers, want in het Hebreeuws worden alleen de medeklinkers geschreven, de klinkers moet je er bij denken.

Uit eerbied voor die naam is later in het jodendom het gebruik ontstaan om die naam niet uit te spreken.

Als een jood uit de Bijbel leest en de naam van God tegenkomt, dan zal die die naam niet uitspreken maar vervangen door iets anders.

Wij doen hetzelfde, want in onze Bijbelvertalingen wordt die naam weergegeven met het woord HEER, met allemaal hoofdletters.

Dit is de aanduiding, de naam van God. JHWH. Een naam die we niet uitspreken.

Een merkwaardige naam, maar belangrijker is de betekenis van die naam.

Het is een vorm van het werkwoord zijn.

De Bijbel in Gewone Taal vertaalt die naam zo: Ik ben er altijd.

Die God van jou, wie is dat? Dit is de naam van God: Ik ben er, ik ben er altijd, ik ben altijd bij je. Vrij vertaald: Ik laat je niet los, Ik ga altijd met je mee, door dik en dun, goede tijden, slechte tijden, Ik ben er altijd.

En dan Matteüs 28, het slot van het Matteüsevangelie, dat is weer een heel ander verhaal, en toch ook weer hetzelfde verhaal.

Hier is het geen gebed of God mee wil gaan, er bij wil zijn, maar een belofte van Jezus' aanwezigheid: Ik ben met jullie.

Ik ben. Daarin klinkt de naam van God door. Ik ben, Ik zal er zijn, Ik ga met je mee. Israëls God en Jezus horen op een unieke manier bij elkaar.

Jezus is de unieke vertegenwoordiger van deze God.

Matteüs heeft geen afscheidsrede, Matteüs heeft ook geen hemelvaarts- en pinksterverhaal.

Het verhaal van de opstanding loopt als vanzelf door in het slot dat we vandaag gelezen hebben.

Het gaat er hem juist om dat de Opgestane bij zijn volgelingen blijft, tot aan de voltooiing van deze wereld.

Hij gaat niet weg, hij blijft, weliswaar anders, maar zijn aanwezigheid is essentieel. Ik ben met jullie. Pasen en Pinksteren vallen bij Matteüs op één dag.

Want dat is Pinksteren, dat de Geest van God die in Jezus was, in ons mensen komt, over ons mensen komt, over heel deze wereld komt.

Dan is de Trinitatis, de Drie-eenheid compleet, als God door zijn Geest, als Jezus door diezelfde Geest, die Geest van liefde, genade, aanwezig bij ons mensen.

Hoe dan?

Ik hoor in het slot van Matteüs een oproep.

Ga op weg, maak alle volken tot mijn leerlingen, doop ze in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, en leer ze zich te houden aan alles wat ik, Jezus, jullie heb opgedragen.

Met andere woorden leer mensen gaan in het spoor van Jezus, ga ze daarin voor.

God is daar aanwezig, waar zijn Geest waait, waar mensen Hem waar maken.

Jezus is daar aanwezig, waar diezelfde Geest waait, waar mensen Hem waar maken.

Dan worden onze handen zijn handen.